

En Xavier de Ferrer i les dunes

AQUEST ENGINYER BISBALENC FOU AUTOR DEL PROJECTE DE FIXACIÓ DE LES DUNES DEL GOLF DE ROSES I DE LA PLATJA DE PALS

Jordi Frigola i Arpa > TEXT

Xavier de Ferrer i de Lloret-Ponach (1853-1909) va néixer en una antiga família bisbalenca, pel costat matern, la nissaga Ponach que tenien el casal al raval de Sant Jaume i que durant generacions havien sigut notaris i doctors en lleis, una tradició només trencada per dos homes d'església que van ser abats del monestir de Sant Feliu de Guíxols al segle XVIII. En la línia paterna, la seva àvia era la cinquena marquesa de Puerto Nuevo i el seu pare, Melcior, un remarcable compositor de música religiosa i profana, premiat pels seus mèrits amb el títol noble pontifici de baró de Ferrer pel papa Lleó XIII.

Els esposos Melcior de Ferrer i de Manresa i Pietat de Lloret i Ponach, pares de Xavier, eren considerats entre els hisendats més acabats de les comarques gironines. Xavier va fer el batxillerat en el col·legi dels jesuïtes de Manresa. De moment semblava decantat cap a la carrera militar; això sumat a la seva pregona religiositat i a la rauxa joventut es va proposar anar a enrolar-se a l'exèrcit papal a Roma per tal de defensar l'estat pontifici aleshores amenaçat pel rei de la novella Itàlia, Víctor Emmanuèl II, l'any 1870. Tanmateix la família no li ho va permetre. Esvaïda aquesta vocació militar va començar la carrera

de Dret, a la Universitat de Barcelona, com era tradició a la família. Però al cap de poc s'adonà que aquest no era el seu camí i va canviar els estudis pels de Ciències Exactes a la mateixa universitat. Es va llicenciar al cap de dos anys, avançant assignatures, i es doctorà l'any 1874. Tot seguit va ingressar a la Escuela de Ingenieros de Montes, a l'Escorial; on va acabar els estudis l'any 1878, amb diploma d'honor per haver sigut el número u de la promoció.

Un home de caràcter alegre. Els seus coetanis que el van tractar personalment i professionalment asseguren els seus bons coneixements tècnics, la

seva intel·ligència, la capacitat de treball, l'honradesa, el caràcter alegre i la bonhomia. De fet en aquells moments la família Ferrer-Lloret-Ponach gaudia de l'estimació de la majoria de bisbalencs i els redactors de l'*Avenç de l'Empordà* ho fan constar en el setmanari quan va morir, l'any 1908, la mare de Xavier, la baronessa vídua de Ferrer, als funerals de la qual hi va assistir un nombrós públic que no cabia a l'església de la capital del Baix Empordà *«amb motiu de la gran estimació que té a la Bisbal aquesta família.»*

Xavier de Ferrer es va casar amb la pubilla de la casa Ferrer-Noguer, Júlia, amb la qual era parent en quart grau en haver entroncat ambdues nissagues amb la família Ciurana. Els esposos Xavier i Júlia es van distingir per la seva notable religiositat i vocació caritativa. Va ésser aquesta qualitat ben reconeguda en els molts llocs on van viure —ja que la família va tenir una existència itinerant per l'ofici de Xavier: Lleida, Tarragona, València...— i en les seves estades de repòs a Besalú i la Bisbal d'Empordà.

Motivats per aquest esperit cristià van comprar el convent de Sant Sebastià de la Bisbal, desamortitzat l'any 1836 per la llei de Mendizábal, i el van retornar als frares franciscans amb la con-



L'enginyer Xavier de Ferrer i de Lloret // FOTO: Col·lecció família Ferrer.



dició que havien de tenir-hi una escola per a nens pobres.

Fixació de les dunes. Ferrer va ser enginyer en cap de la Comissió Hidrològicoforestal de la conca del Baix Ebre i dels Pirineus Orientals. En la seva vida professional va deixar, entre altres un treball escrit: *Proyecto de fijación y repoblación de las dunas procedentes del golfo de Rosas*, que era un estudi d'un sector de l'Empordà litoral i que proposava com es podia evitar l'avanç de les sorres, procedents principalment de les inundacions dels rius Fluvià, Ter i Daró: a les llargues platges, la sorra empenya pels vents, sobretot per la tramuntana, formava dunes i envaïa els conreus, regs i camins. Les persones

que han estat, per exemple, a la platja de Pals un dia de forta ventada saben com colpegen al propi cos els granets de sorra. Es calculava que la velocitat de les sorres mogudes tenia una mitjana de 16,25 metres per any.

La proposta de Ferrer era, primer, fer dues grans contradunes que havien de barrar el pas de la sorra i fer-la tornar de rebot al mar; en segon lloc, recomanava la plantació sistemàtica de borró, una planta herbàcia perenne que viu espon-tània a les platges mediterrànies; i, a més, una reforestació amb pi pinastre, molt resistent a la calor, al fred i a les sequeres; tot plegat, amb altra vegetació adient per aturar el moviment de les sorres.

De bona part dels treballs que es feren seguint el seu projecte, ell n'as-

sumí la direcció l'any 1896 i s'hi reincorporà el 1902. El seu contacte amb aquest territori marítim li despertà l'interès per fer descobertes arqueològiques a Empúries i va ser un dels que van incentivar les excavacions a les ruïnes d'aquesta ciutat grecoromana que, precisament, havia estat colgada a l'antigor per les sorres. Ferrer hi féu interessants troballes.

Xavier de Ferrer i de Lloret ha sigut biografiat recentment per les seves descendents, Montserrat del Pozo i de Ferrer i Marisa Molinas i de Ferrer, néta i besnéta, respectivament, de l'enginyer bisbalenc, les quals remarquen la vida intensa i profitosa de l'enginyer bisbalenc, mort sobtadament quan tenia 56 anys 🐾.

Xavier de Ferrer, amb barret, a les excavacions d'Empúries // FOTO: Col·lecció família Ferrer.